

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΧΑΡΗ ΣΤΑΜΑΤΙΟΥ

ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟ

“Ω, πόσο κρύο κάνει!
οί μάσκες έπαγώσαν στις βι-
[τρίνες]
ένα τριμένο ντόμινο πώς να
[ζεστάνει]
τήν καρδιά μου την άδεια σάν
[κ' εκείνες ;

Τό κρύο άπόψε έχει παγώσει
και την άγάπη μου την τόση,
μ' αύριο θάχουμε άνοιξη κι'
[‘Απρίλη
κ' έμειςδε θάμαστε ουτε φίλοι.

Είταν γραφτό της όμως να
[πεθάνει
χειμώνα, νύχτα, ‘Αποκρηά,
έτσι άπ' τό κρύο, σά γρηά
πού δέν υπάρχει τίποτε να
[τή ζεστάνει...
Μήτσος Παπανικολάου

Ο ΚΥΡ' ΑΝΑΣΤΑΣΗΣ

Ο ΜΠΕΛΕΓΡΗΣ

(Συνέχεια και τέλος)

Κατάλαβε τά γόνατά του να τρέμουν. Προχώρησε και μπήκε στην τραπεζαρία. “Ένας άγνωστος άνθρωπος, πού τον έβλεπε για πρώτη φορά, σηκώθηκε άπ' τη καρέκλα πού καθόταν και προχώρησε χαμογελαστός προς τό μέρος του άλώνοντάς του τό χέρι.

— “Ο κύρ' Αναστάσης; Χαίρω πολύ !... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης έξαμε να τραβήξη τό χέρι του, μα δέν μπόρεσε. Χαϊρέτης μηχανικά τον ξένο και στάθηκε όρθός, αστισμένος. Τά μηλίγνια του χτυπούσαν, τά μάτια του καίγανε, τούδε άνεβει τό αίμα στο κεφάλι.

“Η Ζωΐτσα πού στεκότανε πίσω του τον έβαλε να καθίσθ. Τού γλυκομιλούσε.

— Κάτσε καθήμενε ‘Αναστάση. Γιατί γύρισες ; Είχα κλειδώσει τη πόρτα μη μπουνη και μās κλέψουνε τίποτα και τά λέγαμε με τον ξάδερφο... ” Έ, ξάδεφρε ;

— Ναι, ναι, τά λέγαμε, ελε κ' εκείνος ψευτογελώντας.

“Ο κύρ' Αναστάσης νόμιζε πως νειροούταν. Τόν ειχαν άφήσει ή κρυάδες, τον έψηνε τώρα ό πυρετός, χιλια τζιτζίκια τραγούδαγαν στ' αυτιά του. Αισθανότανε την άνάγκη ν' άνοιξη τό παρόθυρο και να φωνάξη. Κάτι τον έπνιγε, ό λάργγγας του ήταν κατάρτος. “Η ταραχή και τό χτυποκόρδι του, τούχαν δυναμώσει τον πυρετό, τον έκαναν τρελλό... Κρατούσε τά μάτια του καρφωμένα στο πάτωμα και σκεφτότανε αυτόν τον ξένο πού καθόταν μια δρασκελιά πλάι του. Τόν ειχε χαλοκνιτάξει με την πρώτη ματιά τη στιγμή πού τον χαϊρέταγε. “Ήτανε άψηλός, καλοδεμένος, με μαύρο μουστάκι και δύο μαύρα μάτια, γεμάτα φωτιά... ”

“Επέρασαν έτσι μερικά δευτερόλεπτα χωρίς να μιλή ή ένας στον άλλο. “Ο κύρ' Αναστάσης κρατούσε τό κεφάλι του σκυμένο κάτω κι' άνάσαινε βαθειά και γρήγορα. Δέν έβλεπε παρά τις άκρες των παπουτσιών του κι' ένα κομμάτι άπ' τό πάτωμα κι' όμως κατάτάλαβε άξαφνα πως ή Ζωΐτσα έγνεφε κάτι στον ξένο. Την ίδια στιγμή άκουσε τη καρέκλα τού άγνωστου να τριξή και ειδη τά πόδια του να προχωρούνε προς τό μέρος του. Σήκωσε τό κεφάλι του και τον άντίκρισε, γελαστό γέντα, με τό ίδιο ψευτικό και στενωχωρημένο πάλο στο πρόσωπο, να τού άπλώνη τό χέρι.

— Σās άφήνω... Χαίρετε... Να μη σās ένοχλώ κι' όλας... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης έννοιωσε την έπιθυμία να πεταχθ ή άπάνου και να τον αρπάξη άπ' τό λαϊού. Μά δέν τον βοηθούσε τό κουράγιο του. “Εδωσε μηχανικά τό χέρι του στον ξένο, χωρίς να σηκωθ ή άπ' τη καρέκλα του, κι' άναστενάξε με πόνο.. ”

“Η Ζωΐτσα έσκυψε κοντά του.

— Είσ' άρρωστος ; Χριστέ και Παναγία ! Και δέ μου τό λές ; Τι έχεις ; Πονάς ; ... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης δέν της έδωσε άπόκρισι. Την άκουσε να χαϊρετάη τό ξένο λέγοντάς του με φωνή λυπημένη :

— Δέν λείπουνε τά βάσανα. Μά έλλίπω να μην εινε τίποτα σοβαρό.

“Ο θεός να φυλάξη... ”

“Επειτα, έτσι καθώς ήταν με σκυμένο τό κεφάλι, ειδη τά πόδια τού ξένου να φεύγουν προς τό διάδρομο.

Πίσω σουρνόντουσαν ή παντοφλες της γυναίκας του. Στη πόρτα τούς άκουσε πού χαϊρετιόντουσαν.

— “Αντίο... στο καλό... και να μη μās ξεχάστε... ”

“Ανάμεσα στα λόγια αυτά πού λεγόντουσαν άογά και προσποιημένα, ό κύρ' Αναστάσης ξανάκουσε τά ίδια ψιθυρίσματα πούχανε φτάσει στ' αυτιά του την ώρα πού χτυπούσε την πόρτα, κι' άμέσως ύστερα τό σκάσιμο ενός βιαστικού, τρομαγμένου φίλου... “Η άτιμία ήτανε παιά όλοφάνερη. “Ο κύρ' Αναστάσης τινάχτηκε όλόρθος. Ειχε νοιώσει άξαφνα μέσα στο χάος τού μυαλού του κάτι σαν χαλασμό, σάν πολλά μαζί τραίνα να σφύραγαν δαιμονισμένα, μπρός στα μάτια του άνέμισε κάτι σάν κόκκινη παντιέρα, ή γροθίες του σφίχτηγαν, ό πυρετός κι' ό θυμός του άνακατεύτηγαν και τον φρένιασαν.

“Επεσε σε μια καρέκλα και έξοφισε τό λαϊμοδέτη του πού τον έπνιγε. “Η Ζωΐτσα ήταν ακόμα στη πόρτα. Την άκουσε να φωνάξη στον άγνωστον εκείνο :

— “Αντίο ! “Αντίο !... με φωνή γελαστή και πρόσχαρη.

“Υστερα έκλεισε την πόρτα και μπήκε μέσα. Στάθηκε μπροστά του, έσκυψε κοντά στο πρόσωπό του κι' άρχισε να τού γλυκομιλάη :

— Σε καλό σου Χριστιανέ μου ! Πώς σούθε έτσι άξαφνα ; “Ελα να ξεπαλώσης, έλα γεία σου... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης δέν κουνήθηκε άπ' τή θέσι του. “Η Ζωΐτσα τούπιασε τό χέρι, ειδη πως ψηνόταν άπ' τον πυρετό και σάσισε : — Χριστέ μου ! Εσύ άναφες και καίγεσαι ! “Ελα μπράβο να πέσης στο κρεβάτι... ” “Ελα... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης τραβήξε άπότομα τό χέρι του, σήκωσε τό κεφάλι του και την κνιτάξε κατάματα.

— “Η Ζωΐτσα σούφρωσε τά φρύδια της.

— Τι έπαθες καλέ ; Μά σε καλό σου !... “Ελα να ξεπαλώσης, μη κάνεις σά μικρό παιδί... ”

Κι' έκανε να τραβηχθ ή για να πάρη τάχα κάτι άπ' τό τραπέζι. Τά φλομωμένα άπ' τον πυρετό και τη μανία μάτια του τη φόβισαν. “Ο κύρ' Αναστάσης πρόφτασε και την αρπάξε άπ' τό φουστάνι.

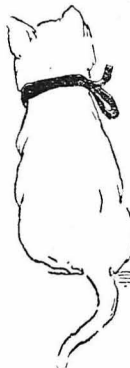
— “Ακου δώ... Ποίος ήταν αυτός ;

“Η φωνή του ήτανε βραχνή, όλόκοψη, σάν να βγαίνε άπο τά βάρη της γής.

“Η Ζωΐτσα έκανε να ξεφύγη, μα δέν μπόρεσε. Τό πρόσωπό της άγρίεψε. Τά μάτια της σπιθοβόλησαν. “Εσκυψε άπότομα κοντά του και τού ούρλιαξε κατάμουτρα :

— Για να σου πώ... Κάμε μου τη χάρι κι' άντε να ξεραθής, γιατί σ' αφήνω και φεύγω... ”

“Ο κύρ' Αναστάσης τινάχτηκε όλόρθος, στάθηκε μπρός της, γούλωσε τά μάτια του, τριχοβόλησε τά δόντια του και την έφτυσε κατάμουτρα. Σάτταρε ύστερα δέξω, άνοιξε

την πόρτα κι' έφυγε ξαναμένος, ξάφρενος...

Πρίν στήριξη τ' στενό τήν άκουσε ν' άνοιξη με βιά τ'ο παράθυρο. 'Η στριγγλιχη φωνή της έφτασε στ' αυτιά του, άγριεμένη, γεμάτη όργη και λύσσα :

— Χαιρώδη !... Παληόγερε ! *Έτσι θέλω... Νά σκάσης !... Νά σκάσης !...

***

'Ο κύρ' Αναστάσης δέν ήξερε πού πήγαινε. Μέσα στη παραζάλη του, σκόνταψε πάνω σ' ανθρώπους και σέ στύλους. Αισθανόταν την πυρκαϊά του πυρετού και της λύσσας του, να τόν φλογίζη δλόκληρο, τρέλλιζε σάν μεθυμένους, δέν πρόσχε στις βροχιές έκεινον πού σκουντουφλούσε πάνω τους. Περπατούσε έτσι μιά-δύο ώρες, με τ'ο κεφάλι στυμένο, φσιώντας σάν να πνιγότανε, βογγώντας βαρεία, άρρωστος κι' άπελλιμένος...

Σέ μιά στιγμή στάθηκε και κούταξε γύρω του. ΕΙΔΕ πώς βρισκόταν μπρός στη Ρουσσικη εκκλησιά. *Έστριψε γρήγορα-γρήγορα, μπήκε στό Ζάπτεο, έπιασε τόν πετό άπομωρο πάγχο και κάθισε ρίχνοντας τ'ο κεφάλι του άνάμεσα στά χέρια του. Ποσο έμεινε έτσι, χωρίς να μπωρή να σκεφτή τίποτα, με σταματημένο τ'ο μυαλό, ντουχιμένως άπ' τόν πυρετό, δέν τ'ο κατάλαβε κι' ο ίδιος...

*Όταν σήκωσε τ'ο κεφάλι του γύρω του ήτανε σκοτάδι, τ' άστέρια λάμπανε στον ουρανό, φεγγοβόλα και πατήγορα...

'Ο πυρετός τούχε πέσει λίγο, σηκώθηκε, άναταράχτηκε να ξεμουδιάση και καθήθηκε προς τήν πόλη. Τριγύριζε κάμπουσε ώρα δώ κι' εκεί. Σ' ένα στενοσόκικο, στου Λέκκα, είδε καθώς περνούσε ένα ύπόγειο καπηλειό, μισοφώτιστο, θλιβερό κι' έρημο τήν ώρα αυτή. Κατρακύλισε μέσα και κάθισε σ' ένα τραπέζι. *Άρχισε να πίνη, έπινε τόνα ποτηρή πάνω στ' άλλο, μέθυσε και σοφθησε ως τ'ο σπύτι του, σέ κατάρσασα, πού ποτέ του δέν ξανάχε κατανήσει έτσι σ' όλη τήν τίμια και εισηνική ζωή του.

'Η γυναικα του κοιμότανε ήσυχη ή χαμόνταν πώς κοιμάται. 'Ο κύρ' Αναστάσης δέν ζύγωσε στό κρεβάτι. Πλάγισσε στον καναπέ, έτσι όπως ήτανε, με τά ρούχα. Τήν άλλη μέρα ξύπνησε σέ κακό χάλι. Τ'ο κεφάλι του ήτανε βαρύ, τ'ο στόμα του κατάρσασο, οί άμοιο του πονούσαν...

Δέ θέλησε μολαταύτα να μείνη σπύτι. *Έχωσε μπόλοιο κρύο νερό στο κεφάλι του, ψευτοφρεσκάρωσε και τράβηξε για τ'ο γραφεύο...

'Η Ζωΐτσα πούτανε στην κουζίνα δέν τούπε μιλά. Ούτε και καφέ τού πήγε, όπως έκανε τις άλλες μέρες σάν ζυπνούσε ο άντρας της. Κι' όταν ο κύρ' Αναστάσης πέρασε άπ' τη τραπέζαρια, φευγοντας, άκουσε πλάϊ στην κουζίνα τά βηματά του και γύρισε τις πλάτες της.

'Ο κύρ' Αναστάσης έσφιξε τις γροθιές του, φύσηξε, έκαψε να ριχτή να τήν πιάση άπ' τά μαλλιά, με κρατηθήκε. *Άνοιξε στενάζοντας τή πόρτα και βγήκε. Καθώς ξανάλλεψε πίσω του, νομισε πως ήρθε τ'ο μάτι του τη Ζωΐτσα να τόν φασκελώνη...

Μέ σφιγμένη τήν καρδιά τράβηξε για τ'ο ύπουργεύο. Τ'ο μεσημέρι δέν ήθε σπύτι. Βούτηξε ένα κουλούρι στον καφέ του και δούλεψε ως τ'ο βράδυ άσταμάτηγα.

Τ'ο βράδυ, ύστερα άπ' τή δουλειά, ξαναπήγε στη ταβερνιά του Λέκκα. Και πάλι τήν άλλη μέρα ξανακατέβηκε κ' έπινε πρίν γυρίσει σπύτι. Με τ'ο κρασί ξεχνούσε, ξεσυνένεφιαζε, άλεγρορίζε λίγο ή καρδιά του.

Χρόνια και χρόνια πέρασαν στο μεταξύ. 'Ο κύρ' Αναστάσης ποτέ του δέν ξαναγύρισε σπύτι του πρωτού να ρήη ή συνηθισμένη ώρα. Είχε πάντα τ'ο φόβο πως γυρίζοντας ξαφνικά, σ' ασυνήθιστη ώρα, θά ξανάβρισκε εκεί τόν ίδιο ένεינו άνθρωπο πού του σύστησε ή Ζωΐτσα για ξάδερφό της ή κάποιον άλλον. Πολλές φορές έμεινε στο πόδι, βαρεία άρρωστος, όσο νάρθη ή ταχτική ώρα να πάη στο σπύτι του. Φώληαζε στη ταβέρνα κουτσόπινε και περιμένε...

Κι' όταν άζομα γύριζε, ο κύρ' Αναστάσης, στη ταχτική του ώρα, ή καρδιά του σφιγγότανε. *Αν ή Ζωΐτσα ξεγινόταν με κανένα ; *Αν τ'ο ρολόι τ'ου σπιτιού πήγαινε πίσω ; Φτάνοντας κοντά στο σπύτι του άρχιζε, μισοζαλισμένος όπως ήταν άπ' τ'ο κρασί, να ψευτοβήρη και να σιγανοτραγουδάη. Χτύπαγε τά πόδια του στα σκαλοπάτια, βροντόκλεινε τήν όζώπορτα, σκούπιζε τά παπούτσια του στο στρωσίδι, χαζοκουβέντιαζε με τ'ο γάτο του, πούτρεχε όταν τόν άκουγε και τόν συναπαντούσε γλυκονιαουρίζοντας, με τήν ούρα ψηλά...

***

*Όλα αυτά τά περιστατικά της θλιβερης και σφοδριασμένης του ζωής γυρνούνε άποψε πάλι στο μυαλό τ'ου κύρ' Αναστάση. Πίνει γουλιά — γουλιά τ'ο κρασί του και στενάζει. Θεέ μου ! Πώς χαράμισθη ή ζωή του !

*Όνειρα, επιθυμίες, σχέδια, πήγαν όλα χαμένα... Γέρασε πρόωγα, τόν χτύπησε κατακέφαλα ή δυστυχία, άπελήπισθη. Ούτε για

προαγωγή γυοιάστηκε πειά, ούτε για τίποτα. Κ' ή Ζωΐτσα έπεγε πάντα τόν κατήφορο.

Κάποιο γαιτονικό ρολόι χτυπάει έννηνα φορές. 'Ο κύρ' Αναστάσης πναι τ'ο στερόν ποτήρι, στενάζει άλλη μιά φορά, κουνάει θλιβερά τ'ο κεφάλι του και σηκώνεται. Πληρώνει, φοράει τ'ο καπέλλο του, άνεβαίνει τα σκαλοπάτια και χάνεται μέσα στη νύχτα. Είνε ώρα πειά για τ'ο σπύτι. 'Η συνηθισμένη ώρα πού γυρίζει τ'ο βράδυ, χρόνια τώρα. Μά ή άγωνία δέν τόν λείπει άπ' τή καρδιά. Τι να γίνεται σπύτι ; Είνε μοναχή ή Ζωΐτσα ; *Ο Θεός να δώση να μη τ'ο συμβή δεύτερη φορά τέτοιο κακό.

*Όσο κοντοζυγώνει σπύτι του ή άγωνία του μεγαλώνει. Βγάξει και κούταει τ'ο ρολόι του, κάνει τ'ο βήμα του πειά άργό... *Έννη και τέταρτο... Είνε ή ώρα του πειά. 'Η Ζωΐτσα θάναι μοναχή της... Κοιμάται... Νά, έφτασε στη γωνιά. *Έρημος, και σκοτεινός ο δρόμος. Πώς χτύπησε μολατάει ή καρδιά του !... *Αν έκανε ένα μικρό γύρο πρίν πάη σπύτι ; Τόχανε τόσες φορές αυτό τά τελευταία χρόνια... Στέκεται και σκέφτεται με τ'ο κεφάλι κάτου... *Έννη και είκοσι !... *Έλρεπε να πάη σπύτι τώρα. 'Η Ζωΐτσα θάναι μοναχή... Δέν έχει δίχρη να φοβάται... Προγοράει άργά σά να παράλυσαν τά γονάτα του... Νά ή πόρτα... Μισάνοιχη... Πάλι ή καρδιά του χτύπησε άπότομα... *Αρχίζει μηχανικά να τραγουδάει κάτι ξεροντας τά πόδια του στις πέτρες. Βήχει κι' όλας... Τ'ο σκαλί της γειτονίας τόν άκουσε και γανγίζει !...

Μπρός στην όζώπορτα στέκει λίγες στιγμές. *Ας χώση καλύτερα τ'ο κεφάλι του να δη τί γίνεται. Νά... τ'ο τζάμι της τραπέζαριας είνε φωτισμένο. 'Η Ζωΐτσα θ' άπολημονήθηκε διαβάζοντας τίποτα... Είνε τόση ήσυχία... Θά χτυπήση τήν πόρτα δυνατά και θά σταθή να καθαρίση τά παπούτσια του...

*Άξαφνα μιά σκιά πέρασε μπρός στο φωτισμένο τζάμι. 'Η Ζωΐτσα ;... Ποιος άλλος άπ' αυτή ;... 'Η σκιά ξαναφαιίνεται. Είνε ή γυναικα του. Μπορεί να μπη. Κάνει να σπρώξη τήν πόρτα κι' άξαφνα τ'ο χέρι του μένει άνάερα σά να ξεράθηκε. 'Η καρδιά του χτυπάει λές και πρόκειται να σπάση. Τά γονάτα του τρέμουν... Νομίζει πως ο κόσμος γύρω γρομιζεται !... Μιά άλλη σκιά φαίνεται στο φωτισμένο τζάμι. Μιά σκιά άντρίκια... Σκύβει και σάτι λείει στη Ζωΐτσα πού κουνάει τ'ο κεφάλι της πάνω-κάτω...

'Ο κύρ' Αναστάσης πηδίες πίσω σά να τόν χτύπησε κάποιος κατάστηθα. Σιγοπατώντας άλαργεύει λίγα βήματα, σπρίβει τη γωνιά τ'ο δρόμου, κατεβαίνει τ'ο κατηφορικό σοκάκι, τρέχει σά να τόν κνηγάει. *Απαράλληλα όπως τήν ήμερα πούχε τόν πυρετό, άκούει στ' αυτιά του σφουρίγματα, στριγγλιματα, ούρλιαχτά, σάν ένας δλόκληρος ντουχιός να τόν προγκάει. Τρέχει με τ'ο κεφάλι κάτω, χωρίς να ξέρη πού πάει, τρέχει ώρες, άπόκαμε, άνασαινει σάν να πνιγεται, άκούει τους δυνατούς χτύπους της καρδιάς του μέσα στο στήθος του. Θολούρες τ'ο σκοτίζουν τά μάτια, τόν σκέττει πού περνάει νομίζει πως ο κόσμος στέκει και τόν κούταει, τόν δείχνει με τ'ο δάχτυλο :

— Νάτος !... Νάτος !... Αύτός πού... Και φεύγει, φεύγει κνηγημένος, τρομαγμένος, καταντροπιασμένος, τ'ο καπέλλο του κυλάει στις λάσπες τ'ου δρόμου, οί διαβτές στέχουν και τόν κούταει, ο άέρας σφουρίζει και σκούζει στ' αυτιά του σά να χασκογελάη μαζί του :

— Χωάώ !... Χωάώ !... Χωάώ !... Μιά μάντρα πού όρθώνεται άξαφνα μπρός του τόν σταματάει. Στέκει αστασιμένος, κούταει με τ'ο γουρλομένο του μάτι ντρο και δέν ξέρει κι' αυτός πού βρισκεται. Μπρός του ένας μαντωμένος κήπος με στητά, μαύρα, βουβό κναρσία και γύρω χέρσα χορράια... 'Η καρδιά του είνε βαρεία, τά πόδια του λυγάνε. Κάθεται σέ μιά πέτρα, ρίχνει τ'ο κεφάλι του άνάμεσα στα γονάτα του και κλαίει — κλαίει σάν μικρό παιδί, με δυνατά, άσυγκρατήτα άναφλητά...

*Από ψηλά ο ουρανός άρχιζει να σιγοβοέρη...
Χωσής Σταματίου

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Διάλογος έρωτευμένων :

- Δέν μου λές, *Ελενίτσα, θέλεις να γίνης γυναικα μου ;
- Θά μ' άφήνης να κάνω, ότι θέλω χωρίς να με ρωτάς ;
- Δίχως άλλο.
- Θά αφήσης τήν μητέρα μου να έρθη να κάτση μαζί μας ;
- Εύχαριστος.
- Δέν θά μού κάνης σκηνές ξηλοτυπίας ;
- *Όχι ποτέ, άγάπη μου.
- Θά έρξωσαι τήν όρισμένη ώρα σπύτι κάθε βράδυ ;
- Δέν θά άργώ ούτε μισό λεπτό.
- Τότε... ένα τέτοιον βλάκα δέν τόν θέλω γι' άντρα μου.
- ! ! !

